

Handläggare
Eva Woll Tegbäck
Telefon: 08-508 35 528**Till**
Arbetsmarknadsnämnden
den 27 augusti 2013**Ärende 6****Yttrande över betänkandet Med rätt att
delta – nyanlända kvinnor och
anhöriginvandrare på arbetsmarknaden**

(KS 001-947/2013)

**Arbetsmarknadsförvaltningens förslag till
beslut**

1. Arbetsmarknadsnämnden hänvisar till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.
2. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att paragrafen justeras omedelbart samt överlämnar yttrandet till Kommunstyrelsen.

Charlotte Svensson
ArbetsmarknadsdirektörKarin Eriksson Bech
Utvecklingschef**Sammanfattning**

Utredningens uppdrag var att analysera och fördjupa kunskapen om nyanlända utrikes födda kvinnors och anhöriginvandrarens förutsättningar för etablering på arbetsmarknaden och komma med förslag till åtgärder.

Introduktionsgaranti för nyanlända anhöriginvandrare

Förvaltningen tillstyrker förslaget om Introduktionsgaranti för nyanlända anhöriginvandrare. Det är mycket positivt att fler än de som ingår i etableringen får tillgång till denna insats. Deltagande i introduktionsgarantin ska berättiga till aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning och föreslås bli individuell. Förvaltningen delar utredningens bedömning att etableringsplanerna i betydligt

större utsträckning än idag bör omfatta studier inom den kommunala vuxenutbildningen.

Förvaltningen välkomnar särskilt att kommunal vuxenutbildning kan ingå, vilket innebär att den enskilde som väljer att delta inte behöva ta studiestöd från Centrala studiestödsnämnden (CSN). Enligt utredningen är tidiga insatser av central betydelse och förvaltningen anser att tiden för anvisning till introduktionsgarantin bör vara betydligt kortare än tre månader.

Kompetenshöjande insatser

Förvaltningen tillstyrker förslagen att

- Af ska ges rätt att träffa överenskommelse med kommunen om anordnande av insatser för nyanlända invandrare utan föregående upphandlingsförfarande, då detta betydligt skulle underlätta samverkan mellan kommun och Af. Arbetsmarknadsförvaltningen vill dock framhålla att denna möjlighet bör gälla alla målgrupper som Af och staden har ansvar för och inte begränsas till enbart nyanlända.
- kursplanerna för kurs A och kurs B på studieväg 1 i sfi ska kunna utvidgas med praktiskt orienterade delkurser i ett begränsat antal ämnen för att ge korttidsutbildade grundläggande kunskaper i kombination med språkinläringen
- ersättningen till kommuner som tar emot flyktingar ska höjas med 8 000 kronor för vuxna för att möjliggöra ökat språkstöd genom modersmålsstödare inom studieväg 1 på sfi
- nyanlända invandrare ska ges möjlighet att delta i förberedande insatser i form av sex månaders kurs på folkhögskola där sfi, baskunskaper och orienterande och arbetsförberedande insatser ingår. Förvaltningens bedömning är att sex månader är kort tid för kortutbildade då de ofta behöver längre tid för att komma vidare.

Incitament och stöd för både kvinnor och män.

Förvaltningen delar utredningens bedömning att det är viktigt att ge incitament för både kvinnor och män att bli självförsörjande och inte riskera att fastna i ett långvarigt bidragsberoende. Därför bör både mannen och kvinnan erhålla individualiserade ersättningar och individuellt utformande insatser/jobbstimulanser.

Stärkta incitament och möjligheter att delta för nyanlända småbarnsmammor

Förvaltningen delar uppfattningen att det är viktigt att kvinnor under graviditet och föräldraledighet erbjuds att delta på deltid i såväl sfi som andra insatser trots att etableringsmodellen bygger på heltid och att incitamenten härför bör stärkas.

Utredningen föreslår att en nyanländ som deltar på minst 75 procent av heltid p.g.a. vård av barn med föräldrapenning ska

kunna få sin tid förlängd med etableringsplan med ytterligare högst åtta månader samt att motsvarande möjlighet till förlängning ska finnas även i introduktionsgarantin. Förvaltningen anser att kravet på deltagande kan vara för högt satt och det finns risk att småbarnsföräldrar inte klarar detta.

Förvaltningen är tveksam till förslaget om en tvåårig försöksverksamhet inom öppna förskolor där föräldralediga erbjuds språkinläring.

Förslaget om att föräldraförsäkringen bör begränsas när det gäller rätt till föräldrapenning för äldre förskolebarn tillstyrkes.

Stärkt kontakt mellan nyanlända och aktörer som kan erbjuda stöd för etablering

I utredningen tas upp att information från Af och kommunen inte alltid når ut till dem det berör. För att nå ut bättre föreslår förvaltningen att samverkan bör inledas med föreningar/organisationer med anknytning till de nyanlända. Detta gäller såväl utformning av insatser, framtagande av informationsmaterial som uppsökande verksamhet.

Utökad uppföljning och analys

Länsstyrelserna föreslås få i uppdrag att kartlägga nyanländas behov av föräldrastödsprogram. Förvaltningen tillstyrker förslaget och föreslår att uppdraget utökas till att även undersöka behovet av hälso- och friskvårdsinsatser och ta fram förslag på vilka stödinsatser som behövs.

Ekonomiska konsekvenser

Enligt utredningen innebär förslagen minskade kostnader för kommunerna genom att färre skulle behöva försörjningsstöd.

Avslutningsvis vill förvaltningen nämna att flera nyanlända bär på traumatiska upplevelser och upplever ohälsa. Erfarenheten är att de kan ha behov av att reda ut de problem som förevarit innan de kan ta del av olika insatser som erbjuds. En annan viktig faktor är boendet. Är inte bostadsfrågan löst så försvårar det många gånger deltagandet i de stödinsatser som de nyanlända deltar i.

I utredningen talas om vikten av att tidigt sätta in individuellt anpassade insatser som leder till en långsiktig hållbar etablering på arbetsmarknaden. För t.ex. korttidsutbildade invandrare, i vissa fall analfabeter, innebär detta enligt förvaltningen att det sannolikt krävs längre insatser under ett par års tid innan de är redo för inträde på den svenska arbetsmarknaden.

När insatser planeras så är det av vikt med parallella/samtidiga processer där utbildningsinsatser kombineras med information om hälsa och friskvård liksom hälso-/friskvårdsaktiviteter samt aktiva matchningsinsatser som innebär att handläggare är med och letar jobb och inte enbart ger stöd i att söka jobb. Även stöd och vägledning i rollen som förälder kan behövas liksom tillgång till barnomsorgsplatser.

Utveckling av samverkan mellan af och kommun behöver fortsätta och kunskaperna om varandras verksamheter behöver förbättras och nå medarbetare på alla nivåer i organisationerna.

Bakgrund

Stockholms stad har fått möjlighet att lämna synpunkter på ovan nämnda betänkande. Arbetsmarknadsnämnden har av kommunstyrelsen beretts tillfälle att inkomma med ett yttrande.

I utredningen konstateras att arbetslivet är navet för den svenska välfärdsmodellen. Samtidigt sägs att den första tiden är betydelsefull för arbetsmarknadsetableringen och ett högt arbetskraftsdeltagande är viktig också för deltagandet i samhällslivet. Etableringslagen som infördes i december 2010 syftar till att underlätta etablering i arbets- och samhällslivet för nyanlända som invandrar som flyktingar, skyddsbehövande i övrigt och som anhöriga till dessa. Övriga anhöriginvandrare, dvs. personer som får uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person bosatt i Sverige som inte nyligen invandrat som flykting eller skyddsbehövande omfattas inte av etableringslagen. Samma mönster med en långsam etablering på arbetsmarknaden, som motiverade ändringarna i flyktingmottagandet, finns även i denna grupp som utgör en större andel av de nyanlända än de flyktingmottagna. Vidare sägs att trösklarna till arbetsmarknaden är särskilt stora för nyanlända kvinnor och utgör ett växande problem. Samma trösklar som försvårar inträdet i arbetslivet utgör även hinder för deltagande i samhället i övrigt. Begränsade kunskaper i svenska och om det svenska samhället, bristande nätverk kan även göra det svårare för nyanlända föräldrar att ta sig an föräldrarollen, att samarbeta med skolan och ge sina barn det stöd de behöver för att utanförskapet inte ska gå i arv till nästa generation. Att finna vägar som kan öka nyanländas arbetskraftsdeltagande är mot denna bakgrund motiverat för att stärka utrikes föddas aktiva deltagande i både arbets- och samhällsliv.

Utredningens uppdrag var att analysera och fördjupa kunskapen om nyanlända utrikes födda kvinnors och anhöriginvandrades förutsättningar för etablering på arbetsmarknaden. Med utgångspunkt från analysen skulle förslag lämnas om åtgärder som behöver vidtas för att öka kvinnors och anhöriginvandrades arbetskraftsdeltagande och påskynda deras etablering på arbetsmarknaden. Utredningen avlämnade sitt betänkande i oktober 2012.

Ärendet

Omständigheter som utgör grund för utredningen och dess uppdrag var att

- Nyanländas behov av stöd för etablering på arbetsmarknaden tillgodoses inte idag
- Ökat arbetskraftsdeltagande är viktigt för barnen, individen och samhället

Utredningen har analyserat faktorer som påverkar i vilken utsträckning nyanlända kvinnor och män söker arbete och deltar i insatser som kan stärka deras möjligheter att få ett arbete. Faktorer av betydelse är att nyanlända kvinnor och män vill respektive kan arbeta och delta i insatser, samt att de har kontakt med aktörerna som ska stödja etableringen, såsom Arbetsförmedlingen och kommunerna. Dessa aktörer måste ha tillgång till relevanta insatser, samt matcha befintliga insatser på ett ändamålsenligt sätt utifrån individernas behov.

Utredningens förslag

För att öka arbetskraftsdeltagandet bland nyanlända kvinnor och anhöriginvandrare föreslår utredningen följande:

Introduktionsgaranti för nyanlända anhöriginvandrare

- Ett nytt arbetsmarknadspolitiskt program inrättas hos Arbetsförmedlingen (Af). Programmet ska minst innehålla svenska för invandrare (sfi) och insatser som motsvarar programmen¹ enligt 1 § i förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program. Programmet kan också omfatta förberedande insatser i form av utbildning inom den kommunala vuxenutbildningen om den nyanlände har behov av det. Under högst 24 månader ska deltagarna få stöd från

¹ arbetsmarknadsutbildning, arbetspraktik, arbetsträning för vissa nyanlända, stöd till start av näringsverksamhet, förberedande insatser, arbetslivsintroduktion och projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning.

Af. Programmets innehåll ska utformas i samverkan mellan Af och kommunen och med utgångspunkt i den enskildas behov av insatser som kan stärka ställningen på arbetsmarknaden. Vid deltagande utgår ersättning i form av aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning. Programmet riktar sig till arbetssökande nyanlända invandrare som inte omfattas av lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

Kompetenshöjande insatser

- Af ska få rätt att ingå överenskommelse med en kommun om anordnande av insatser för nyanlända invandrare utan att det ska behöva föregås av ett upphandlingsförfarande.
- Kursplanen för kurs A och B på studieväg 1 i sfi ska tillföras praktiskt orienterade delkurser i ett begränsat antal ämnen för att ge korttidsutbildade grundläggande kunskaper i kombination med språkinläringen. En särskild utredare ska ges i uppdrag att utarbeta förslag till ny kursplan.
- Ersättningen till kommuner som tar emot flyktingar ska höjas med 8 000 kronor för vuxna för att möjliggöra ökat språkstöd genom modersmålsstödare inom studieväg 1 på sfi i syfte att stärka kvalitet och effektivitet i undervisningen.
- Nyanlända invandrare ska ges möjlighet att delta i förberedande insatser i form av sex månaders kurs vid folkhögskola där sfi, baskunskaper och orienterande och arbetsförberedande insatser ska ingå.

Incitament och stöd för både kvinnor och män

Försörjningsstöd under de första åren i landet ökar risken att fastna i ett långvarigt bidragsberoende. Både individualiserade ersättningar och individuellt utformade jobbstimulanser bör därför eftersträvas.

- Kommunen kan stimulera till ökat deltagande genom att konsekvent kalla både kvinnan och mannen i en familj till alla samtal om familjens ekonomiska situation, samt rikta aktiveringskrav och erbjudande om kvalificerande insatser till både kvinnan och mannen i familjer som har behov av ekonomiskt bistånd.
- Af bör genomföra ett kompetensutvecklingsprogram om normer och föreställningar kopplade till kön och etnicitet. Handläggares bemötande och matchning av insatser färgas av antaganden om utrikes födda kvinnor som grupp. En nyanländ kvinna som är inskriven hos Af får vänta längre tid på att anvisas till en insats om hon har barn under sex år och om hon har en utrikes född make. Motsvarande samband saknas för nyanlända män.

Stärkta incitament och möjligheter att delta för nyanlända småbarnsmammor

Det är viktigt att hemmavarande småbarnsföräldrar ges möjligheter att delta i insatser både under och efter föräldraledigheten. Avbrott i såväl sfä som de kommunala introduktionsprogrammen har för kvinnor ofta berott på barnafödande och vård av barn. Huvudregeln om deltagande på heltid kan i vissa fall medföra att kvinnor väljer att inte återgå till sina etableringsinsatser. Nyanlända som inleder sin tid i Sverige med att vårda barn riskerar en utdragen och mindre effektiv etablering.

- Af bör i sina föreskrifter tydliggöra hur arbetsförmedlare ska arbeta för att kontinuiteten inte förloras för nyanlända som gör avbrott i etableringsplanen respektive i introduktionsgarantin för vård av barn.
- En nyanländ person som deltar på minst 75 procent av heltid på grund av vård av barn med föräldrapenning ska kunna få förlängd tid med etableringsplan med ytterligare högst åtta månader. Motsvarande möjlighet till förlängning ska även finnas i introduktionsgarantin.
- En tvåårig försöksverksamhet ska bedrivas inom öppna förskolor, där nyanlända föräldrar ska ges möjlighet till språkinläring, kunskap om samhället och planering för framtiden. Skolverket får i uppdrag att besluta om och fördela bidrag till olika verksamheter.
- Föräldraförsäkringen bör ändras så att möjligheterna till föräldrapenning för äldre förskolebarn begränsas.
- Försörjningsstöd bör inte beviljas till familjer som valt att avstå från att söka arbete och delta i insatser för vård av barn med vårdnadsbidrag.

Stärkt kontakt mellan nyanlända och aktörer som kan erbjuda stöd för etablering

Nyanlända utanför flyktingmottagandet nås inte alltid av Af:s och kommunens traditionella informationskanaler. Många nyanlända har dessutom en begränsad tillgång till informella kontaktnät som kan bistå med vägledning och information. För att erbjuda om sfä och annat stöd för etableringen ska nå fram behöver informationen förbättras. Kommunerna kan genom uppsökande arbete på arenor där nyanlända befinner sig, exempelvis mödravårdscentral, barnavårdscentral och skola, i ökad utsträckning nå hemmavarande kommuninvånare.

- Nyanlända ska redan i samband med beskedet om uppehållstillstånd få information om möjligheter till stöd och insatser för att etablera sig i det svenska arbets- och samhällslivet. Migrationsverket ges i uppdrag att utforma en lättfattlig, tryckt information.

Utökad uppföljning och analys

- För att följa upp i vilken grad insatserna för att stödja nyanländas etablering bidrar till att stärka målgruppens aktiva deltagande i samhällslivet föreslår utredningen att ett forskningsinstitut ges i uppdrag att vart fjärde år följa upp detta. Uppföljningen ska baseras på intervjuundersökningar i kombination med registeruppgifter.
- Utredningen föreslår även att Länsstyrelserna gör en kartläggning av nyanlända föräldrars behov av föräldrastöd, samt bedöma i vilken utsträckning de föräldrastödsprogram som bedrivs av kommuner, landsting och ideella organisationer möter de nyanländas behov. Utifrån kartläggningen ska Länsstyrelserna ta fram råd för hur föräldrastödsprogram för nyanlända föräldrar bör utformas.

Ekonomiska konsekvenser för kommunen

Enligt utredningen så innebär förslagen minskade utgifter för försörjningsstöd samt en stärkt finansiering för att möta behoven av språkstöd inom sfi bland dem tas emot som flyktingar, skyddsbehövande i övrigt och deras anhöriga.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av utrednings- och utvecklingsstaben i samverkan med SFI Stockholm.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Flera nyanlända bär på traumatiska upplevelser och upplever ohälsa. Förvaltningens erfarenhet är att flera kan ha behov av att reda ut de problem som förevarit innan de kan ta del av olika insatser som erbjuds. Här är det viktigt att handläggarna som tar emot de nyanlända har kompetens att bedöma vilka som har behov av stöd och att det sedan finns adekvata insatser att erbjuda. I annat fall finns risk för deltagande i insatser under onödigt lång tid.

En annan viktig faktor är boendet. Är inte bostadsfrågan löst så försvårar det många gånger deltagandet i de stödinsatser som de nyanlända deltar i.

För nyanlända med relativt låga utbildningar är gapet stort mellan de erfarenheter de har med sig och kraven på den svenska

arbetsmarknaden och de förutsättningar som råder i det svenska samhället. Utöver tillgång till insatser för målgruppen måste de aktörer som kommunicerar med målgruppen kunna uttrycka sig på ett sätt som gör att de nyanlända verkligen förstår budskapet. Likaså måste kunskaper finnas för att förstå vad som sägs.

Vid planering av insatser för nyanlända så är det viktigt att Af också riktar sig till högutbildade invandrare som kommer till landet med kompetens som samhället behöver och tidigt ger dem information om vilka möjligheter som finns till t.ex. boende, vidareutbildning, studievägledning m.m. I annat fall riskerar denna grupp att komma i andra hand då fokus övervägande ligger på de som ingår i etableringen.

När insatser planeras så är det av vikt med parallella processer där utbildningsinsatser kombineras med information om hälsa och friskvård liksom hälso-/friskvårdsaktiviteter samt aktiva matchningsinsatser som innebär att handläggare är med och letar jobb och inte enbart ger stöd i att söka jobb. I Stockholm har t.ex. praktik med språkstöd i ett tidigt skede som kombinerats med sfi varit ett framgångsrikt koncept för att tidigt skapa arbetsgivarkontakter. Även stöd och vägledning i rollen som förälder kan behövas. I Stockholm finns mycket goda erfarenheter från projektet Rätt Steg som riktade sig till sfi-studerande på studieväg 1 och använde sig av s.k. upplevelsebaserad inläring där sfi kombinerades med fem teman (arbetslivsinriktade kunskaper grundläggande datorkunskap, samhällskunskap, hälsa och föräldraskap). I Rätt steg ingick även språkstöd i form av modersmålsstödjare.

Tillgång till barnomsorgsplats är en viktig faktor, men har inte enligt förvaltningen varit ett problem i Stockholm. Valfriheten när det gäller val av förskolor, skolor, utbildning, sfi m.m. kan ibland försena individens etablering/ inträde i arbetskraften. Det bör tydligt framgå att man inte kan vänta på "rätt" plats eller skola när planering av insatser görs.

I utredningen talas om vikten av att tidigt sätta in individuellt anpassade insatser som leder till en långsiktig hållbar etablering på arbetsmarknaden. En nyanländ invandrare som är korttidsutbildad, kanske analfabet, antas kunna inträda på arbetsmarknaden efter korta insatser på ett par år. Som jämförelse kan nämnas att det finns ungdomar i Sverige som efter nio till elva års skola i Sverige måste motiveras till vidare studier för att

få gymnasiekompetens, vilket flertalet arbetsgivare kräver av den som ska anställas.

I en rapport (2010:10) från Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU)² där sambandet mellan sfi och senare framgång på arbetsmarknaden studerats sägs att sfi-deltagare inledningsvis har lägre sysselsättning och förvärvsinkomster än jämförbara personer som inte tagit del av utbildningen, men att förhållandena ändras till det motsatta med tiden. Förvaltningens bild är att en del av de som börjar arbeta, i stället för att studera sfi, saknar grundläggande kunskaper i svenska språket och blir mycket sårbara och riskerar att hamna utanför arbetsmarknaden om deras arbete av någon anledning dras in. De saknar nämligen de förutsättningar som då krävs för att ta del av olika kompetensutvecklingsinsatser. Under 1980-talet fanns möjlighet till tjänstledighet med lön för att studera sfi, vilket skulle kunna vara ett komplement till subventionerade anställningar.

Samverkan mellan af och kommunen behöver ytterligare utvecklas och kunskaperna om varandras verksamheter behöver förbättras och nå medarbetare på alla nivåer i organisationerna. Kan verkliga incitament skapas, t.ex. ekonomiska, skulle detta kunna leda till en förbättrad samverkan.

Introduktionsgaranti för nyanlända anhöriginvandrare

Deltagande i introduktionsgarantin föreslås innebära ett heltidsprogram där sfi och arbetslivsförberedande insatser ingår för alla. Även utbildning inom den kommunala vuxenutbildningen kan ingå om den nyanlände har behov av detta. Deltagare erhåller aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning.

Förvaltningen delar utredningens bedömning att etableringsplanerna i betydligt större utsträckning än idag bör omfatta studier inom den kommunala vuxenutbildningen.

Möjligheterna att delta i t.ex. grundläggande vuxenutbildning liksom andra insatser styrs i hög utsträckning av vilka möjligheter till försörjning som finns under studietiden. I dagsläget innebär studier på komvux att den som har försörjningsstöd i stället måste söka studiemedel från CSN för sin försörjning, vilket gör att de i vissa fall förbrukar studiemedlen på grundläggande utbildning och därmed riskera att inte kunna studera på högre nivåer. Att ersättningen blir individuell är bra

² Numera Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)

och kan enligt förvaltningens bedömning motivera till deltagande även i en del familjer där mannen ensam kan försörja familjen.

Introduktionsgarantin ska inte omfatta medborgare i EES-länderna, vilket i vissa fall kan innebära ett bekymmer då medborgare från vissa EU-länder har liknande problematik som icke-européer.

Handlingsplanen i introduktionsgarantin ska göras i samverkan mellan arbetsförmedlingen och kommunen. Förvaltningen anser det mycket positivt att fler än de som ingår i etableringen får ett heltidsprogram. Hur denna samverkan ska organiseras i Stockholm är inte helt självklart eftersom introduktionsgarantin kan bli aktuell även för personer som inte uppbär försörjningsstöd. För deltagare med försörjningsstöd skulle detta kunna göras av Jobbtorg Stockholm och SFI Stockholm tillsammans med Af.

Innan anvisning till introduktionsgarantin kan bli aktuell ska den nyanlände ha varit arbetslös och anmäld hos Af i tre månader, vilket förvaltningen anser vara för lång tid. Enligt utredningen är tidiga insatser av central betydelse, varför tiden för anvisning till programmet bör kortas.

Kompetenshöjande insatser

Förvaltningen tillstyrker förslaget att Af ska ges rätt att träffa överenskommelse med kommunen om anordnande av insatser för nyanlända invandrare utan föregående upphandlingsförfarande. Härigenom skulle samverkan mellan kommun och Af underlättas betydligt. Det möjliggör ett flexibelt samarbete, där de lokala parterna träffar överenskommelser. Vissa insatser skulle kunna finansieras av staden, t.ex. sfi medan Af står för kostnader för en parallell yrkesinriktad insats. Arbetsmarknadsförvaltningen vill dock framhålla att denna möjlighet bör gälla alla målgrupper som Af och staden har ansvar för och inte begränsas till enbart nyanlända.

Att kursplanerna för kurs A och kurs B på studieväg 1 i sfi ska kunna utvidgas med praktiskt orienterade delkurser i ett begränsat antal ämnen för att ge korttidsutbildade grundläggande kunskaper i kombination med språkinläringen är mycket positivt. Denna studerandegrupp behöver kunskaper om samhället och annat för att kunna studera/gå vidare till fortsatta studier inom den kommunala vuxenutbildningen. Det är angeläget att dessa delkurser ger poäng som kan tillgodoräknas vid fortsatta studier.

Förvaltningens erfarenheter av språkstöd genom modersmålsstödjare är mycket goda. Det är positivt att betydelsen av språkstöd på modermålet uppmärksammas och att

ersättningen till kommuner som tar emot flyktingar och skyddsbehövande i övrigt och deras anhöriga av detta skäl höjs med 8 000 kr, från 81 200 kr till 90 200 kr. När det gäller ökningen, som avser språkstöd genom modersmålsstöd för studerande på studieväg 1, är det angeläget att dessa medel inte är fastlåsta till skolan utan att de kan användas för språkstöd vid andra aktiviteter som exempelvis praktik. Staden har goda erfarenheter av språkstödare som kan användas flexibelt såväl i skolan som på olika arbetsplatser. Utredningens förslag kan tolkas som att medlen ska användas uteslutande till förstärkning av den regelrätta undervisningen, men förvaltningen anser att det bör handla om att stärka språkinläringen i en vidare bemärkelse.

Nyanlända invandrare ska ges möjlighet att delta i förberedande insatser i form av sex månaders kurs på folkhögskola där sfi, baskunskaper och orienterande och arbetsförberedande insatser ingår. Det kan säkert vara bra för vissa studerande men frågan är om inte sex månader är en väl kort tid eftersom kortutbildade, enligt förvaltningens bedömning, ofta behöver längre tid för att komma vidare. Det finns en risk att om de därefter ska slussas vidare till sfi och komvux, vilket innebär en omställning, så riskerar det att fördröja/förlänga processen innan de kommer ut på arbetsmarknaden. Förvaltningen bedömer att en något längre tid än sex månader vore bra och inte behöver innebära inlåsning.

Incitament och stöd för både kvinnor och män.

I utredningen föreslås bl.a. att både mannen och kvinnan i en familj ska kallas till alla samtal om den ekonomiska situationen i syfte att stimulera båda till deltagande i aktiveringsinsatser. Enligt vad förvaltningen och stadsdelsförvaltningarna erfarit så är det inte alltid gynnsamt att båda parter deltar samtidigt, då det ibland kan verkande hämmande på den ena eller andra parten. På stadsdelsförvaltningarna deltar som regel både mannen och kvinnan i det inledande samtalet, men därefter måste en bedömning ske om det ska ske även fortsättningsvis. Det viktiga är att både mannen och kvinnan erhåller individualiserade ersättningar och individuellt utformande insatser/jobbstimulanser.

Det är likaså viktigt att arbetsförmedlingen likväl som kommunen inte fastnar i stereotypa mönster då det gäller bemötande och vilka insatser som är lämpade för män respektive kvinnor eller olika etniska grupper.

Stärkta incitament och möjligheter att delta för nyanlända småbarnsmammor

Förvaltningen delar uppfattningen att det är viktigt att kvinnor under graviditet och föräldraledighet erbjuds att delta på deltid trots att etableringsmodellen bygger på heltid. Det finns inget

som hindrar att en person deltar i sfi under sin graviditet och föräldraledighet.

I utredningen föreslås att en nyanländ som deltar på minst 75 procent av heltid p.g.a. vård av barn med föräldrapenning ska kunna få sin tid förlängd med etableringsplan med ytterligare högst åtta månader samt att motsvarande möjlighet till förlängning ska finnas även i introduktionsgarantin. Förvaltningens bedömning är att deltagande om 75 % är ett högt satt krav som det finns risk att småbarnsföräldrar inte klarar. Förvaltningen anser att det är mer realistiskt att sänka kravet på deltagande.

Vidare så föreslår utredningen en tvåårig försöksverksamhet inom öppna förskolor där föräldralediga erbjuds språkinläring, kunskap om samhället och planering inför framtiden. Skolverket ska besluta om och fördela bidrag till olika verksamheter. Förvaltningen är tveksam till förslaget mot bakgrund av tidigare erfarenheter. Staden har testat olika former av sfi inom öppen förskola. Verksamheten var uppskattad men resultaten var inte tillfredsställande, närvaron var dålig och deltagarna lärde sig inte särskilt mycket. Detta eftersom deltagarna kom sporadiskt och det var svårt att ha ett pedagogiskt upplägg när deltagarna varierade från gång till gång.

Förvaltningen delar uppfattningen att föräldraförsäkringen bör begränsas vad avser föräldrapenningen för äldre förskolebarn. Erfarenheterna från stadsdelsförvaltningarna på Järvafältet är att vårdnadsbidraget bidrar till en inläsningseffekt.

Stärkt kontakt mellan nyanlända och aktörer som kan erbjuda stöd för etablering

I utredningen tas upp att information från Af och kommunen inte alltid når ut till dem det berör. Det finns goda erfarenheter från bl.a. andra länder som involverat invandrarföreningar och andra föreningar i detta arbete. Många gånger har dessa lättare att nå ut till sina medlemmar/landsmän än de offentliga myndigheterna.

I utredningen sägs också att aktörerna bör ha en ökad uppsökande verksamhet. Förslaget är rimligt och arbetsmarknadsförvaltningen har börjat med uppsökande arbete. Migrationsverkets uppdrag att ta fram information om möjligheterna till stöd och insatser för att etablera sig i det svenska arbets- och samhällslivet är bra men det är viktigt att det anpassas till lokala förhållanden. Även detta arbete bör ske i samverkan med föreningar/organisationer med anknytning till brukarna.

Arbetsmarknadsförvaltningen har goda erfarenheter av mentorer genom sitt samarbete med JUSEK och Sveriges Ingenjörer inom ramen för sina sfx-utbildningar. Mentorer är ett bra komplement för den som saknar eller har ett litet nätverk.

Utökad uppföljning och analys

Länsstyrelserna föreslås få i uppdrag att kartlägga nyanländas behov av föräldrastödsprogram. Förvaltningen föreslår att uppdraget utökas till att även undersöka behovet av hälso- och friskvårdsinsatser för att bedöma och ta fram förslag på vilka stödinsatser som behövs.

Ekonomiska konsekvenser för kommunen

Förvaltningens erfarenheter av språkstöd genom modersmålsstödjare är mycket goda. Det är positivt att denna insats uppmärksammas och att ersättningen till kommunerna av detta skäl höjs med 8 000 kr, från 81 200 kr till 90 200 kr, för vuxna som tar emot flyktingar och skyddsbehövande i övrigt och deras anhöriga.

Vilka effekter utredningens förslag får på kostnaderna för försörjningsstöd är svåra att bedöma.

Bilagor

- 1 Sammanfattning av betänkandet (SOU 2012:69)